

สรุปผลการดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร รอบ ๖ เดือนหลัง

(เมษายน ๒๕๖๖ - กันยายน ๒๕๖๖)

กบก. ได้ดำเนินโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน ๓ ครั้ง ในรอบ ๖ เดือนหลัง (เมษายน ๒๕๖๖ - กันยายน ๒๕๖๖) และได้องค์ความรู้ทั้งหมด ๓ เรื่อง ดังนี้

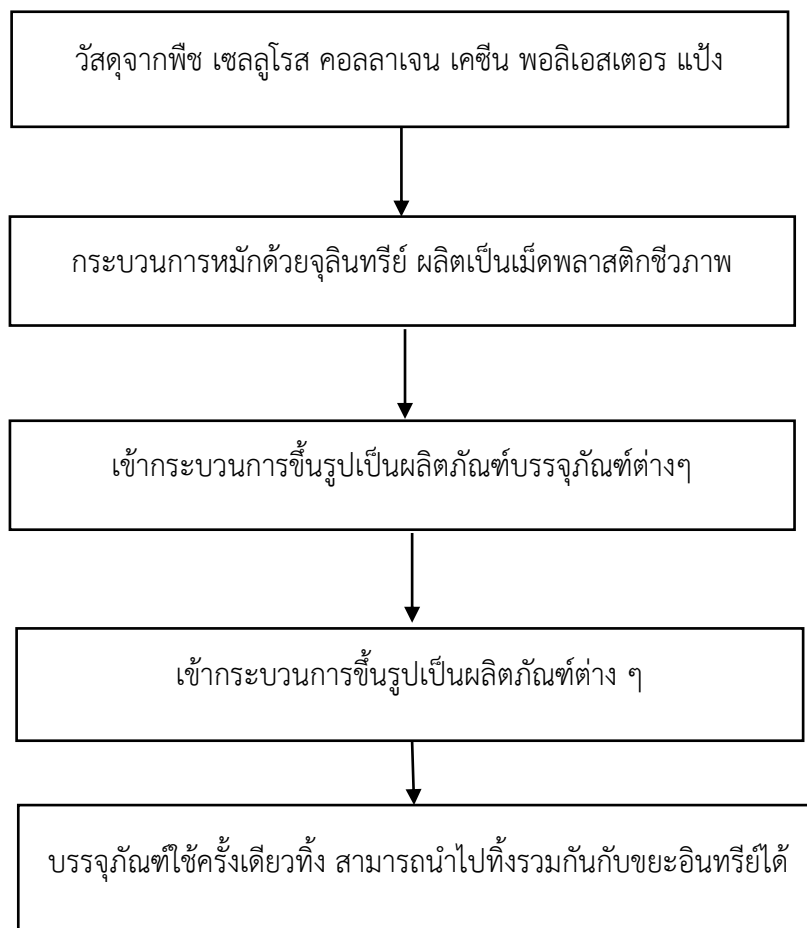
๑. ครั้งที่ ๑ จัดโดยกลุ่มงานวิเคราะห์โครงการด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๖ ได้รับองค์ความรู้ จำนวน ๑ เรื่อง คือ ไบโอพลาสติก / สัญลักษณ์รีไซเคิล พลาสติก / ขยะกำพร้าว บรรยาย โดย นายธีรพัฒน์ พุทธิผล นักวิเคราะห์นโยบายและแผน โดยมีเนื้อหาสรุปดังนี้

ไบโอพลาสติก คืออะไร

พลาสติกย่อยสลายได้ทางชีวภาพ (Bioplastics หรือ Biodegradable Plastic) คือ พลาสติกที่ผลิตจากวัตถุดิบทางการเกษตร (Biobased) หรือจากน้ำมันปิโตรเลียม (Petrobased) โดยพลาสติกชีวภาพเหล่านี้มีลักษณะคล้ายพลาสติกทั่วไป สามารถนำมาหลอมและผลิตด้วยกระบวนการขึ้นรูปตามปกติด้วยเครื่องจักรทั่วไปที่อาจมีการปรับแต่งบ้างเล็กน้อยเพื่อให้เหมาะสม สำหรับพลาสติกชีวภาพที่ผลิตจากวัตถุดิบทางการเกษตรนั้นผลิตจากกระบวนการหมักเพื่อเปลี่ยนวัตถุดิบทางการเกษตรให้เป็นโมโนเมอร์ (Monomer) แล้วจึงนำไปผลิตเป็นเม็ดพลาสติกต่อไป ปัจจุบันวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตพลาสติกชีวภาพได้แก่ ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง

กระบวนการผลิต ไบโอพลาสติก

กระบวนการผลิต ไบโอพลาสติก

สัญลักษณ์รีไซเคิล พลาสติก

1. Polyethylene Teraphthalate (No. 1 PETE / PET)

คุณสมบัติ พลาสติกโพลีเอสเตอร์ใสเนื้อเหนียวทนทานต่อแรงกระแทก ป้องกันการซึมผ่านมีน้ำหนักเบา

ผลิตภัณฑ์ ขวดเครื่องดื่ม (ที่ไม่ใช่แอลกอฮอล์) เช่น ขวดน้ำดื่ม หรือขวดน้ำมันพืช ถุงขนมสามารถนำมารีไซเคิล เป็นเส้นใยในการผลิตเสื้อผ้า ได้

2. High-Density Polyethylene (No. 2 HDPE)

คุณสมบัติ พลาสติกชนิดนี้มีความหนาแน่นสูง โปร่งแสงน้อยกว่าโพลีเอทิลีน แข็งแรงแตกยากทนต่อการละลายจากความร้อน

ผลิตภัณฑ์ เขื่อน้ำ ขวดเครื่องสำอาง ขวดแชมพู ขวดน้ำยาซักผ้า ขวดน้ำมันเครื่องของเล่น ขวดนม โตะ/เก้าอี้พลาสติก สามารถรีไซเคิลเป็น โตะปิกนิก ม้านั่ง และรั้ว

3. Polyvinyl Chloride (No. 3 PVC or V)

คุณสมบัติ เป็นพลาสติกใสที่มีความแข็งแรงมาก ทนต่อการขีดถูและสารเคมี

ผลิตภัณฑ์ ท่อน้ำประปา เปลือกสายไฟ ขวดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สายยาง เสื้อน้ำมันสามารถนำกลับมารีไซเคิลให้เป็น บรรจุภัณฑ์สินค้าอาหาร ของเล่นพลาสติก พลาสติกห่อหุ้มอาหาร

4. Low-Density Polyethylene (No. 4 LDPE)

คุณสมบัติ เป็นพลาสติกโปร่งแสง ใส นิ่ม เหนียว ยืดหยุ่น ทนความเย็นได้ถึง -70°C แต่ไม่ทนความร้อน

ผลิตภัณฑ์ ถุงบรรจุอาหารแช่แข็ง ถุงหิ้วใส่ของ ถุงขนมปัง ถุงเย็บสำหรับใส่อาหาร แผ่นฟิล์ม พลาสติกใสห่ออาหาร หลอดดูดน้ำ ถุงซิปล็อก รีไซเคิลเป็นถุงพลาสติกแบบบาง พลาสติกแร็ป ถุงดำ ถุงขยะ เป็นต้น

5. Polypropylene (No. 5 PP)

คุณสมบัติ เป็นพลาสติกที่มีน้ำหนักเบาที่สุด ปลอดภัยจากสารเคมีอันตราย ทนความร้อนสูง ส่วนใหญ่สามารถนำเข้าไปรีไซเคิลได้

ผลิตภัณฑ์ ถุงบรรจุอาหารแช่แข็ง ถุงหิ้วใส่ของ ถุงขนมปัง ถุงเย็บสำหรับใส่อาหาร แผ่นฟิล์ม พลาสติกใสห่ออาหาร หลอดดูดน้ำ ถุงซิปล็อก

รีไซเคิลเป็นถุงพลาสติกแบบบาง พลาสติกแร็ป ถุงดำ ถุงขยะ เป็นต้น

6. Polystyrene (No. 6 PS)

คุณสมบัติ เป็นพลาสติกที่มีความโปร่งใส มันวาว น้ำหนักเบา เปราะและแตกหักง่าย นำไปขึ้นเป็นรูปทรงต่าง ๆ ได้ง่าย

ผลิตภัณฑ์ ภาชนะพลาสติก หรือ บรรจุภัณฑ์พลาสติกใส่อาหาร เช่น ถ้วย จาน ซ้อนส้อม ฝาแก้วกาแฟ ฯลฯ กล่องซีดี รีไซเคิลเป็น จาน แฝงไข่ไก่ และกล่องซีดี จานรองแก้ว และหากโพนนำไปบัดแล้วสามารถนำไปผสมกับเม็ดโพนใหม่ แล้วนำไปผลิตเป็นโพนซ้ำได้อีก เป็นต้น

7. “OTHER” (No. 7)

เป็นหมวดหมู่เบ็ดเตล็ดสำหรับพลาสติกทั้งหมด ที่ไม่เข้ากับอีก 6 ประเภทข้างต้น หรืออาจจะเป็นพลาสติกแต่ละชนิดมาผสมกัน พบได้ในผลิตภัณฑ์อย่าง ฟอรันิเจอร์ ชิ้นส่วนเครื่องใช้ไฟฟ้า แวนกันแดด และอุปกรณ์กีฬาอื่น ๆ พลาสติกในหมวดนี้มีมักประกอบด้วย สาร BPA ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ เช่น หากไม่ถูกกำจัดอย่างเหมาะสม มักจะนำกลับมารีไซเคิลเป็นขวดน้ำ ขวดนมเด็กกล่อง และถุงบรรจุอาหาร กระสอบปุ๋ย ถุงขยะ

ขยะกำพรว้า

“ขยะกำพรว้า” คือ นิยามของขยะมูลฝอยที่ไม่ได้ผ่านกระบวนการ “จัดการขยะ กลางทาง” หรือการจัดเก็บ รวบรวม คัดแยก ปรับปรุงสภาพ ให้มีคุณลักษณะเหมาะสมต่อการจัดการ เช่น ขนส่งไปเป็นเชื้อเพลิงผลิตไฟฟ้า เนื่องจากขยะกำพรว้าประกอบด้วยวัสดุที่ไม่เป็นที่ต้องการของตลาดรับซื้อ เพราะส่วนใหญ่ไม่สามารถนำไปรีไซเคิลได้ หรือนำไปรีไซเคิลแล้วไม่คุ้มค่าแก่การลงทุน หรือไม่สะอาด มีการปนเปื้อน ไม่เป็นที่ต้องการของทั้งภาครัฐกิจและภาคที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะ

อะไรเป็นขยะกำพรว้าบ้าง

- ภาชนะ และอาหารแห้ง
- เสื้อผ้า (ใยสังเคราะห์)
- ตุ๊กตานางรำ / ศาลต่างๆ / ผ้าสามสี / กระดาษเงินกระดาษทอง
- วิกผม / เรซิน / งานฝีมือ / เครื่องประดับ
- ปากกาพลาสติก / ปากกาลบคำผิด
- แปรงสีฟัน
- ลูกกอล์ฟ / ลูกเทนนิส / ลูกขนไก่ / ลูกฟุตบอล

อะไรที่ไม่เหมาะเป็นขยะกำพรว้า

- ท่อพีวีซี (ท่อ PVC / ท่อประปา) / หนังเทียม
- ขวดแก้ว / แก้วแตก

- สายไฟ / กระป๋อง / เศษเหล็ก / ลวด
- ชุดตรวจ ATK / หน้ากากอนามัยของผู้ไม่ป่วย / ฝ้านามัย
- อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์
- สายยาง / กระเบื้อง / สังกะสี

ภาพกิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร

๒. ครั้งที่ ๒ จัดโดยกลุ่มงานติดตามและประเมินผล เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๖ ได้รับองค์ความรู้ จำนวน ๑ เรื่อง คือ แนวทางการพิจารณาโครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ บรรยายโดย ดร. กิตติศักดิ์ พุกษ์กานนท์ ผู้อำนวยการกลุ่มงานติดตามและประเมินผล โดยมีเนื้อหาสรุปดังนี้

๑. ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน และระบบเศรษฐกิจไทย

“เงิน” เป็นสิ่งที่สังคมยอมรับว่าเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า บริการ การทำธุรกรรม ต่างๆ รวมถึงการชำระหนี้ เงินจึงมีความสำคัญในการช่วยให้เกิดกระบวนการผลิตและการแลกเปลี่ยน หมุนเวียนของเศรษฐกิจ ส่งผลให้ความเป็นอยู่ของสังคมดีขึ้น อีกทั้งยังเป็นเครื่องวัดมูลค่า (functional benefits) ของสินค้าและบริการ ทำให้ทราบว่าสินค้าและบริการแต่ละชนิดมีมูลค่าแตกต่างกัน

ระบบการเงินและการบริหารการเงิน เป็นหลักสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการ และส่งผลต่อการ พัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมาย ระบบการเงินเป็นระบบที่ให้ผู้ออม (supply) และผู้ลงทุน (demand) มาพบกัน โดยมีตลาดการเงินเป็นตัวกลาง และมีสถาบันการเงินอันได้แก่ ธนาคาร กองทุนต่างๆ เป็นศูนย์กลางการ ให้บริการ ซึ่งมีภาครัฐเป็นผู้กำหนดกรอบนโยบายและกฎหมาย

นโยบายทางเศรษฐศาสตร์ภาครัฐ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการรายรับและการใช้ จ่ายที่มีผลต่อเป้าหมายการคลังของประเทศ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป้าหมายทางเศรษฐกิจของ ประเทศไทย แบ่งเป็น ๔ ประการ ประกอบด้วย ๑) การมีประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากร (application) ๒) การกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม (distribution) ๓) การมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ (stabilization) และ ๔) การเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) (อ้างอิง: ชัยรัตน์ (๒๕๕๘))

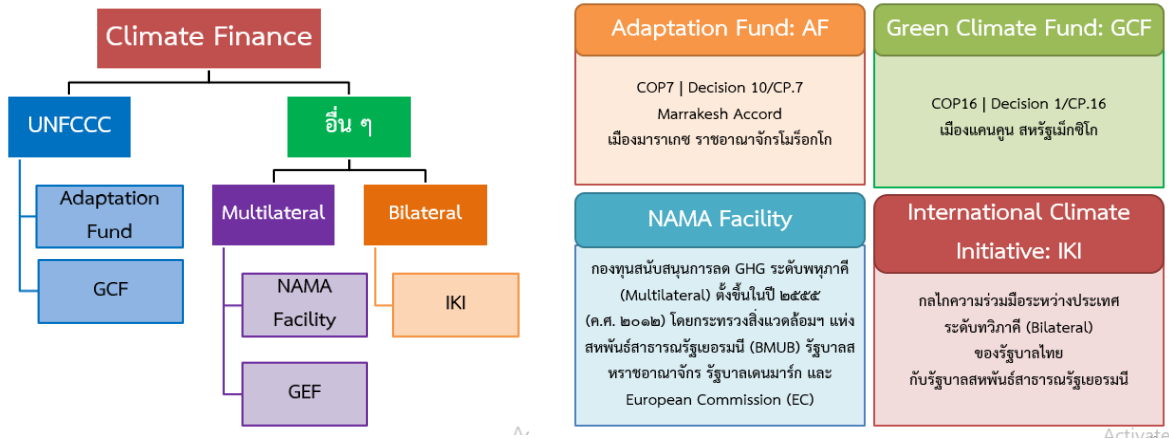
บริบททางการคลังของไทย ประกอบด้วย ๒ องค์ประกอบหลัก ได้แก่ ๑) โครงสร้างรายได้ของ รัฐบาลกลาง ซึ่งประกอบด้วย รายได้จากภาษีอากร ซึ่งเป็นรายได้ที่รัฐบาลบังคับเก็บจากประชาชนผู้มีรายได้ เพื่อใช้จ่ายในกิจกรรมของรัฐที่มีประโยชน์ต่อสังคมและมีผลตอบแทนโดยตรงต่อผู้เสียภาษีอากร และรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร เช่น ค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต สลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นต้น ทั้งนี้ ประเทศไทยมีสัดส่วน ค่าเฉลี่ยระหว่างรายได้จากภาษีอากรต่อรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร อยู่ที่ ๙ : ๑ และยังไม่มีการนำรายได้จาก ภาษีอากรไปใช้สนับสนุนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศโดยตรง ๒) โครงสร้าง รายจ่ายรัฐบาลและขนาดของภาครัฐ ซึ่งรายจ่ายของภาครัฐเป็นตัวแปรที่นิยมใช้วัดขนาดของภาครัฐ เนื่องจาก ภาครัฐมีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจ และจากข้อมูลสถิติการจัดสรรและใช้จ่ายงบประมาณในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ พบว่า ยุทธศาสตร์งบประมาณ จำนวน ๓.๑ ล้านล้านบาท มีการใช้จ่ายสูงสุด ๓ ลำดับ ได้แก่ ๑) ด้านสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทางสังคม จำนวน ๗๓๓.๔๙ ล้านบาท (ร้อยละ ๒๓.๖๗) ๒) ด้านการปรับสมดุลและ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ จำนวน ๕๕๙.๓๖ ล้านบาท (ร้อยละ ๑๘.๐๕) และ ๓) ด้านพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ จำนวน ๕๔๘.๑๘ ล้านบาท (ร้อยละ ๑๗.๖๘)

๒. การเงินเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Finance)

การเงินเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หมายถึง การจัดหาเงินสนับสนุนการดำเนินงาน ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ หรือระหว่างประเทศ ซึ่งอาจใช้แหล่ง เงินจากภาครัฐ ภาคเอกชน และแหล่งเงินทุนทางเลือกอื่นๆ โดยมีความสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑) การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ซึ่งจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในภาคส่วนที่มีอัตราการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจำนวนมาก

๒) การปรับตัวต่อผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศต่างๆ จำเป็นต้องใช้ทรัพยากรทางการเงินที่มีนัยสำคัญ เพื่อให้สามารถปรับตัวต่อผลกระทบและลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศได้ การดำเนินงานระดับนานาชาติที่ประเทศไทยร่วมดำเนินการ แสดงดังรูปที่ ๑

รูปที่ ๑ การดำเนินงานระดับนานาชาติที่ประเทศไทยร่วมดำเนินการ

๓. กองทุนภูมิอากาศสีเขียว (Green Climate Fund: GCF)

กองทุนภูมิอากาศสีเขียว (Green Climate Fund: GCF) เป็นกลไกทางการเงินภายใต้กรอบอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change: UNFCCC) ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ในการประชุมรัฐภาคีครั้งที่ ๑๖ ที่เมืองแคนคูน สหรัฐเม็กซิโก โดยเริ่มดำเนินงานเต็มรูปแบบในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นกลไกทางการเงินภายใต้กรอบอนุสัญญา UNFCCC เพื่อสนับสนุนการปรับเปลี่ยนกระบวนการของประชาคมโลกสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในระดับต่ำและมีความสามารถในการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กองทุน GCF มีคณะกรรมการบริหารกองทุนจำนวน ๒๔ คน (๑๒ คนมาจากประเทศพัฒนาแล้ว และอีก ๑๒ คนมาจากประเทศกำลังพัฒนา) ซึ่งคณะกรรมการได้ตั้งเป้าหมายการระดมเงินทุนจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ให้ได้จำนวนหนึ่งแสนล้านเหรียญสหรัฐต่อปี (100 BILLION USD) ภายในปีพ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. 2020) โดยจัดสรรเงินทุนในสัดส่วนที่เท่ากันเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อผลกระทบ โดยที่ร้อยละ ๕๐ ของเงินด้านการปรับตัวจะจัดสรรให้กับประเทศที่มีความเปราะบางเป็นพิเศษ ได้แก่ ภาศิประเทศพัฒนาน้อยที่สุด ภาศิประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นเกาะขนาดเล็ก และภาศิกลุ่มประเทศแอฟริกา โดยคำนึงถึงความสมดุลเชิงภูมิศาสตร์ และมุ่งเน้นให้เกิดการดำเนินงานร่วมกับภาคเอกชน

ทั้งนี้ กองทุน GCF ได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์เพื่อการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) เพิ่มการผลิตและการเข้าถึงพลังงานที่มีการปล่อยคาร์บอนต่ำ

๒) เพิ่มการขนส่งที่มีระบบการปล่อยคาร์บอนต่ำ

๓) อาคาร เมืองอุตสาหกรรม และอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า

๔) การใช้ที่ดิน การตัดไม้ทำลายป่า การจัดการป่าไม้แบบยั่งยืน และเพิ่มการดูดกลับคาร์บอนในภาคป่าไม้ และเพื่อการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๔ ด้าน ซึ่งได้แก่ (๑) สุขภาพความ

เป็นอยู่และความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ (๒) การดำรงชีวิตของผู้คนและชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย (๓) ระบบสาธารณสุขโรคและสภาวะแวดล้อม และ (๔) ระบบนิเวศและการบริการ

๔. ความก้าวหน้าในการดำเนินงาน Climate Finance ของประเทศไทย

๔.๑ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

๑) คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ได้มีมติแต่งตั้งปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ปกท.ทส.) ให้ทำหน้าที่เป็น Designated Authority ของประเทศไทย สำหรับกองทุน GCF เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนรัฐบาลไทยในการรับรองโครงการและคัดเลือกหน่วยปฏิบัติงานหลักของประเทศ

๒) คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๘ ได้มอบหมายให้ สผ. ดำเนินการเป็นหน่วยประสานงานหลัก (National Designated Authority: NDA) ของกองทุน GCF อย่างเป็นทางการ

๓) คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ ได้มีมติเห็นชอบให้แต่งตั้งปกท.ทส. ให้ทำหน้าที่เป็นผู้มีอำนาจ (Designated Authority) สำหรับกองทุน GCF ของประเทศไทย และเห็นชอบต่อกระบวนการพิจารณาโครงการที่ สผ. เสนอ และมอบหมายให้ สผ. เป็นผู้จัดทำกฎระเบียบที่จำเป็นเพื่อรองรับการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งเป็นผู้พิจารณาโครงการที่ต้องการขอรับการสนับสนุนจากกองทุน GCF รวมทั้งเห็นชอบต่อการกำหนดชื่อกองทุน GCF เป็นภาษาไทย โดยใช้ชื่อว่า “กองทุนภูมิอากาศสีเขียว”

๔.๒ ผลการดำเนินงานกองทุน GCF

๑) สผ. ได้ปฏิบัติหน้าที่หน่วยประสานงานหลัก (National Designated Authority: NDA) ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘

๒) สผ. เสนอชื่อหน่วยงานไทยที่มีความประสงค์จะเป็นหน่วยงานปฏิบัติการระดับชาติ (Direct Access Entity: DAE) ไปให้สำนักงานเลขาธิการกองทุนพิจารณา จำนวน ๔ หน่วยงาน โดยปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณา

๓) สผ. ขอรับเงินสนับสนุนจากกองทุนเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับ NDA และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายใต้โครงการสนับสนุนการเตรียมความพร้อมในการดำเนินงานของกองทุน GCF ในประเทศไทย ร่วมกับ GIZ

๔) สผ. ยกร่างกรอบการพิจารณาขอรับการสนับสนุนทางการเงินระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย (Thailand Country Programme: TCP) และเกณฑ์การพิจารณาโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนทางการเงินจากต่างประเทศ

ทั้งนี้ การดำเนินงานของ สผ. ในฐานะ NDA ของกองทุน GCF ในประเทศไทย ที่ต้องดำเนินการได้แก่ การจัดทำกรอบการขอรับเงินสนับสนุนจาก GCF ตามความต้องการของประเทศ (Thailand Country Programme: TCP) ส่งเสริมให้ประเทศมีหน่วยดำเนินการระดับชาติ (Direct Access Entity: DAE) และเป็นกลไกสนับสนุนการยื่นข้อเสนอโครงการเพื่อขอรับเงินสนับสนุนจาก GCF เพื่อการออกหนังสือรับรองที่ประเทศไทยไม่มีข้อคัดค้านต่อการดำเนินโครงการภายในประเทศ (No Objection Letter: NOL)

๔.๓ หลักเกณฑ์การพิจารณาขอรับการสนับสนุนทางการเงินระหว่างประเทศด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ดัชนีวัด	หลักเกณฑ์การพิจารณา	น้ำหนัก
๑. การสนับสนุนความเป็นเจ้าของประเทศ (Promote Country Ownership)	๑.๑ การดำเนินการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องของความสอดคล้องกับนโยบายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย ๑.๒ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ร้อยละ ๒๐
๒. ศักยภาพด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Impact Potential)	๒.๑ ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมีนัยสำคัญตลอดระยะเวลาการดำเนินการ ๒.๒ เสริมสร้างความต้านทานและความสามารถในการฟื้นตัวจากผลกระทบ (Climate-resilience) ๒.๓ เสริมสร้างขีดความสามารถในการต้านรับกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (Robustness) ๒.๔ องค์กรหรือเครือข่ายรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติในพื้นที่ชุมชน	ร้อยละ ๒๐
๓. ศักยภาพของโครงการในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของสังคม (Paradigm Shift Potential)	๓.๑ ความสามารถในการขยายผลการดำเนินการ (upscaling) ๓.๒ ความสามารถในการทำซ้ำในพื้นที่อื่น (Replication) ๓.๓ การสร้างเสริมองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้แก่สังคม ๓.๔ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการตลาด สังคม (Market and Social Transformation) เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๓.๕ การสนับสนุนนโยบายและแผนด้านเทคโนโลยีเพื่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ๓.๖ สนับสนุนการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการปรับตัวและ/หรือ ลดก๊าซเรือนกระจก ๓.๗ การสนับสนุนให้เกิดความเท่าเทียมเชิงเพศภาวะ หญิง/ชาย ๓.๘ การตอบสนองต่อพื้นที่ ประเด็น หรือกลุ่มประชากรที่มีความเปราะบาง	ร้อยละ ๑๐
๔. ศักยภาพในการสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development potential)	๔.๑ ผลประโยชน์ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๔.๒ ผลประโยชน์ด้านสังคม ๔.๓ ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ	ร้อยละ ๑๕
๕. การตอบสนองความต้องการของประเทศผู้รับเงิน (Responsive to Recipient Needs)	๕.๑ การพัฒนาสภาพเศรษฐกิจ สังคม และ/หรือ สิ่งแวดล้อมภายในประเทศ ๕.๒ การสร้างเสริมศักยภาพของหน่วยงาน และ/หรือ กลุ่มประชากรเป้าหมายภายในประเทศ ๕.๓ สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรม	ร้อยละ ๑๐

ดัชนีวัด	หลักเกณฑ์การพิจารณา	น้ำหนัก
๖. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล การเงิน (Financial Efficiency & Effectiveness)	๖.๑ จำนวนเงินลงทุน และรูปแบบบริหารการเงินของโครงการ ๖.๒ ความเป็นไปได้ในการลงทุน ๖.๓ การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์หรือแบบจำลองทางธุรกิจ (Business model) ที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ	ร้อยละ ๑๐
๗. มาตรการคุ้มครองทางสังคม	๗.๑ การจัดการความเสี่ยง และผลกระทบทางสังคมจากการดำเนินโครงการ ๗.๒ การมีส่วนร่วมและกลไกการสื่อสาร/ ร้องทุกข์ ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ๗.๓ สถานภาพแรงงานและการทำงาน ๗.๔ ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และการป้องกันมลพิษของโครงการ ๗.๕ สุขภาพ ความปลอดภัย และการดำรงชีวิตของชุมชน ๗.๖ การครอบครองที่ดินและการย้ายถิ่นฐานโดยไม่ตั้งใจ และ/หรือไม่เต็มใจ	ร้อยละ ๑๕

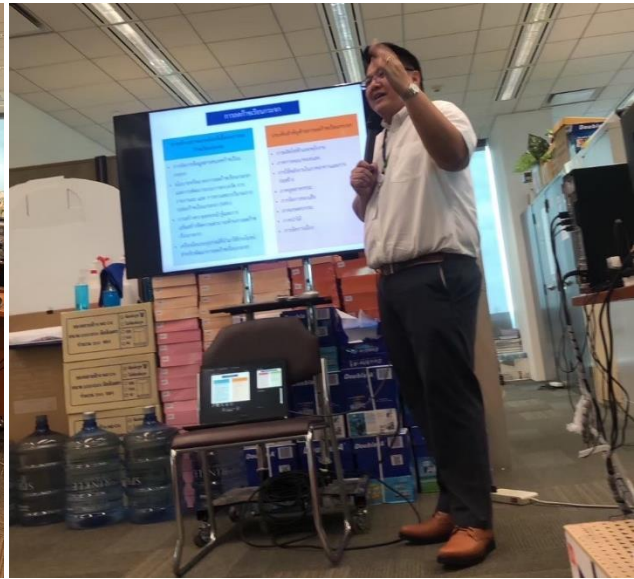
๔.๔ แนวทางการจัดสรรเงินของกองทุน ThaiC I(Thai Climate Initiative Fund)

กองทุน ThaiCI เป็นกองทุนภายใต้กองทุนสิ่งแวดล้อม ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยจากระดับนโยบายของประเทศนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อบรรลุตามเป้าหมายการมีส่วนร่วมที่ประเทศกำหนด (Nationally Determined Contribution: NDC) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ และยุทธศาสตร์ระยะยาวในการพัฒนาแบบปล่อยก๊าซเรือนกระจกต่ำของประเทศไทย (Long-Term Low Greenhouse Gas Emission Development Strategy: LT-LEDS) ฉบับปรับปรุง รวมถึงแผนการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศแห่งชาติ (National Adaptation Plan) โดยจัดสรรเงินให้กับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคประชาสังคม และภาคเอกชน เพื่อดำเนินโครงการการลดก๊าซเรือนกระจกและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ตลอดจนการเสริมสร้างศักยภาพในระดับท้องถิ่น ซึ่งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการดังนี้

- ๑) ความสอดคล้องกับนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ชาติ (ร้อยละ ๑๐)
- ๒) การให้ความสำคัญในเชิงประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ร้อยละ ๑๕)
- ๓) ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (ร้อยละ ๑๕)
- ๔) ผลสำเร็จจากการดำเนินโครงการ (ร้อยละ ๑๕)
- ๕) ผลประโยชน์ร่วมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ (ร้อยละ ๑๕)
- ๖) ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (ร้อยละ ๑๐)
- ๗) ความยั่งยืนในการดำเนินโครงการและศักยภาพในการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ (ร้อยละ ๑๐)

๘) มาตรฐานการปกป้องด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม และนโยบายความเท่าเทียมระหว่างเพศ (ร้อยละ ๑๐)

ภาพกิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร

รูปที่ ๒ ภาพกิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร

๖. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

นำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเตรียมความพร้อมกับการทำงานให้สอดคล้องกับภารกิจของตนเองต่อไป

๓. ครั้งที่ ๓ จัดโดยกลุ่มงานวิเคราะห์โครงการทรัพยากรธรรมชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม - ๑ กันยายน ๒๕๖๖ ได้รับองค์ความรู้ จำนวน ๑ เรื่อง คือ การดำเนินการมาตรฐานการปกป้องด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม และบูรณาการด้านเพศสภาพ ในการวิเคราะห์และบริหารโครงการ บรรยายโดย นายพิเชษฐ์ มุลปา ผู้เชี่ยวชาญด้านการปกป้องคุ้มครองทางสิ่งแวดล้อมและสังคม และดร.บุษกร สุริยสาร ที่ปรึกษาด้านความเท่าเทียมทางเพศและการมีส่วนร่วมทางสังคม โดยมีเนื้อหาสรุปดังนี้

๑. การดำเนินการมาตรฐานการปกป้องด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmental and Social Safeguard: ESS) ในการวิเคราะห์และจัดการโครงการ

มาตรฐานการปกป้องด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (Environmental and Social Safeguards: ESS) ตามหลักการความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมของบริษัทเงินทุนระหว่างประเทศ (International Finance Corporation: IFC) โดยกำหนดเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม และระบุความเสี่ยงและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น รวมทั้งกำหนดแนวทางหรือมาตรการหลีกเลี่ยง บรรเทา และลดผลกระทบดังกล่าวให้น้อยที่สุด เพื่อให้มีความมั่นใจว่าการดำเนินโครงการจะมีความยั่งยืน ๘ ประเด็น ดังนี้

มาตรฐานการปฏิบัติงาน ๑: การประเมินและการจัดการสิ่งแวดล้อม ความเสี่ยงและผลกระทบทางสังคม

การประเมินโครงการจะต้องคำนึงถึงความเสี่ยงต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ความเสี่ยงด้านคุณภาพอากาศ ด้านเสียงรบกวน ด้านการจัดการขยะ ด้านคุณภาพน้ำและดิน และด้านการขนส่งและขนย้ายอุปกรณ์ เป็นต้น เพื่อให้ทราบถึงผลกระทบและความเสี่ยงทั้งทางตรง ทางอ้อม ที่สะสมและที่เพิ่มขึ้น ซึ่งอาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ชีวภาพ และเศรษฐกิจสังคม มีส่วนสำคัญ คือ การประเมินและการจัดการความเสี่ยงและผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ครอบคลุมความสำคัญของการประเมินเชิงบูรณาการเพื่อระบุผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม และความเสี่ยง และมุ่งเน้นความจำเป็นของระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมและสังคมที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

- เพื่อระบุและประเมินความเสี่ยงด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมและผลกระทบของโครงการ
- เพื่อคาดการณ์และหลีกเลี่ยง หรือในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้ลดให้เหลือน้อยที่สุด และในกรณีที่ผลกระทบตกค้างยังคงอยู่ ให้ชดเชยความเสี่ยงและผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงาน ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ และสิ่งแวดล้อม
- เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่ดีขึ้น ผ่านการใช้ระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ
- เพื่อให้การรับเรื่องราวร้องทุกข์จากชุมชนที่ได้รับผลกระทบ
- การสื่อสารจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ได้รับการตอบสนองและจัดการอย่างเหมาะสม
- เพื่อส่งเสริมและจัดให้มีการมีส่วนร่วมอย่างเพียงพอกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบตลอดโครงการ ในประเด็นที่อาจส่งผลกระทบต่อพวกเขา และเพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมที่เกี่ยวข้องได้รับการเปิดเผย

มาตรฐานการปฏิบัติงาน ๒: แรงงานและสภาพการทำงาน

โครงการจะต้องมีอัตราการจ้างงานที่เหมาะสมและดำเนินการโดยปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน กล่าวถึงการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ โอกาสที่เท่าเทียมกันและความสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างกับลูกจ้าง และสภาพการทำงาน เงื่อนไขการจ้างงานและการรวมกลุ่มของลูกจ้าง มีส่วนสำคัญ คือ นโยบายและวิธีปฏิบัติ ด้านทรัพยากรบุคคล สภาพการทำงานและเงื่อนไขการจ้างงาน องค์กรแรงงาน (รวมกลุ่มมีระบบต่อรองได้) การไม่เลือกปฏิบัติและโอกาสที่เท่าเทียมกัน การมีทางเลือกก่อนการเลิกจ้าง กลไกการร้องทุกข์ แรงงานเด็ก บังคับใช้แรงงาน อาชีวอนามัย และความปลอดภัย คนงานที่ได้รับมอบหมายจากบุคคลที่สาม และห่วงโซ่อุปทาน

วัตถุประสงค์

- เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม การไม่เลือกปฏิบัติ และโอกาสที่เท่าเทียมกันของแรงงาน
- เพื่อสร้าง รักษา และปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานกับนายจ้าง
- ส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายการจ้างงานและกฎหมายแรงงานของประเทศ
- เพื่อปกป้องคนงาน รวมถึงคนงานกลุ่มเสี่ยง เช่น เด็ก แรงงานข้ามชาติ แรงงานที่จ้างโดยบุคคลที่สาม และพนักงานในห่วงโซ่อุปทาน
- เพื่อส่งเสริมสภาพการทำงานที่ปลอดภัยและดีต่อสุขภาพ และสุขภาพของคนงาน
- เพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับใช้แรงงาน

มาตรฐานการปฏิบัติงาน ๓ : ประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร และการป้องกันมลพิษ

การดำเนินโครงการจะต้องใช้เทคโนโลยีและแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและควบคุมมลพิษ ที่สอดคล้องกับแนวปฏิบัติที่ดีในระดับสากล เพื่อหลีกเลี่ยง ลด หรือควบคุมความรุนแรงหรือปริมาณการปล่อย และระบายมลพิษ โดย ให้นำแนวทางการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ พลังงานและน้ำ ดูที่การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวข้องกับโครงการ มีส่วนสำคัญ คือ ก๊าซเรือนกระจก (Greenhouse Gases) ปริมาณการใช้น้ำ (Water Consumption) ของเสีย ขยะ (Wastes) การจัดการวัสดุอันตราย (Hazardous Materials Management) และ การใช้และการจัดการสารกำจัดศัตรูพืช (Pesticide Use and Management)

วัตถุประสงค์

- เพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบด้านลบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมโดยการหลีกเลี่ยงหรือลดมลภาวะจากกิจกรรมของโครงการ
- เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนมากขึ้น รวมทั้ง พลังงานและน้ำ
- เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

มาตรฐานการปฏิบัติงาน ๔ : สุขภาพ ความปลอดภัย และความมั่นคงของชุมชน

การจัดให้มีสภาพการทำงานที่ปลอดภัยและถูกสุขอนามัย และปกป้องพนักงานจากอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ และโรคต่าง ๆ วางมาตรการป้องกันและรับมือในกรณีฉุกเฉิน เพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดผลอันไม่พึงประสงค์และความเสี่ยง (ในกรณีที่หลีกเลี่ยงไม่ได้) ต่อสุขภาพและความปลอดภัยของชุมชนในพื้นที่ให้น้อยที่สุด มุ่งเน้นไปที่ ความรับผิดชอบในการหลีกเลี่ยงหรือลดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ของโครงการต่อสุขภาพและความปลอดภัย

ของชุมชน และการปฏิบัติของพนักงานที่อยู่บนพื้นฐานความปลอดภัยและความรับผิดชอบ มีส่วนสำคัญ คือ สุขภาพและความปลอดภัยของชุมชน การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์และความปลอดภัย การจัดการวัตถุอันตรายและความปลอดภัย ระบบบริการนิเวศ การสัมผัสกับโรคของชุมชน การเตรียมความพร้อมและการตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉิน และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

วัตถุประสงค์

- เพื่อคาดการณ์และหลีกเลี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพและความปลอดภัยของชุมชนที่ได้รับผลกระทบ
- เพื่อให้แน่ใจว่าการปกป้องบุคลากรและทรัพย์สินเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องและในลักษณะที่หลีกเลี่ยงหรือลดความเสี่ยงต่อชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

มาตรฐานการปฏิบัติงาน ๕: การได้มาซึ่งที่ดินและการตั้งถิ่นฐานใหม่โดยไม่สมัครใจ

ต้องหลีกเลี่ยงหรือลดการตั้งถิ่นฐานใหม่โดยไม่สมัครใจ โดยครอบคลุมถึงการย้ายที่อยู่ การสูญเสียผืนดินที่อยู่อาศัย การสูญเสียสถานที่พักอาศัย การสูญเสียที่ดิน ทรัพย์สิน การเข้าถึงทรัพย์สิน แหล่งรายได้ หรือวิธีการดำรงชีวิต อันเป็นผลมาจากการเวนคืนที่ดิน หรือการจำกัดการใช้ที่ดิน โดยไม่สมัครใจ โดยเกี่ยวข้องกับการได้มาซึ่งที่ดิน การเคลื่อนย้ายชุมชนจากพื้นที่อันเป็นผลมาจากโครงการหรือการจำกัดการใช้ที่ดิน การชดเชยและความช่วยเหลือสำหรับชุมชนที่ได้รับผลกระทบ มีส่วนสำคัญ คือ การออกแบบโครงการ ค่าชดเชยและผลประโยชน์สำหรับผู้พลัดถิ่น ส่วนร่วมของชุมชน กลไกการร้องทุกข์ การวางแผนและการดำเนินการฟื้นฟูการตั้งถิ่นฐานใหม่ และการฟื้นฟูความเป็นอยู่ การบังคับให้คนออกไปจากที่อยู่ การไล่ที่ ทางกายภาพ การไล่ที่ เชิงเศรษฐกิจ และความรับผิดชอบของภาคเอกชนภายใต้การตั้งถิ่นฐานใหม่โดยรัฐบาล

วัตถุประสงค์

- เพื่อหลีกเลี่ยงและเมื่อไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้ลดการเคลื่อนย้ายให้น้อยที่สุดโดยการสำรวจการออกแบบโครงการ
- เพื่อหลีกเลี่ยงการบังคับขับไล่
- เพื่อคาดการณ์และหลีกเลี่ยง หรือในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ให้ลดผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจที่ไม่พึงประสงค์จากการได้มาซึ่งที่ดินหรือการจำกัดการใช้ที่ดินโดย ๑) ให้การชดเชยสำหรับการสูญเสียทรัพย์สินในราคาทดแทน และ ๒) ตรวจสอบให้แน่ใจว่ากิจกรรมการตั้งถิ่นฐานใหม่ดำเนินไปด้วยการเปิดเผยข้อมูล การปรึกษาหารือ และการมีส่วนร่วมของผู้ได้รับผลกระทบอย่างเหมาะสม
- เพื่อปรับปรุงหรือฟื้นฟูความเป็นอยู่และมาตรฐานการครองชีพของผู้พลัดถิ่น
- เพื่อปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของผู้พลัดถิ่นทางร่างกายโดยการจัดหาที่อยู่อาศัยที่เพียงพอพร้อมหลักประกันการครอบครอง ณ แหล่งตั้งถิ่นฐานใหม่

มาตรฐานการปฏิบัติงาน ๖: การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ และการจัดการทรัพยากรสิ่งมีชีวิตตามธรรมชาติอย่างยั่งยืน

การประเมินจะมุ่งเน้นไปที่ภัยคุกคามหลักๆ ต่อความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งรวมถึง การทำลายถิ่นที่อยู่ และการนำสิ่งมีชีวิตต่างถิ่นที่รุกรานเข้าไปในพื้นที่ และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในลักษณะที่ไม่ยั่งยืน ซึ่งจะต้องระบุมาตรการหลีกเลี่ยง ลด หรือบรรเทาผลอันไม่พึงประสงค์และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเสนอมาตรการชดเชย

เพื่อลดการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพที่ได้รับผลกระทบ โดยจะมีคำแนะนำในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน และการปกป้องที่อยู่อาศัยที่สำคัญ มีส่วนสำคัญ คือ การคุ้มครองและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ การดัดแปลงที่อยู่อาศัย ที่อยู่อาศัยตามธรรมชาติ ที่อยู่อาศัยที่สำคัญ พื้นที่ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล สายพันธุ์ต่างดาวที่รุกราน การจัดการบริการระบบนิเวศ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิตอย่างยั่งยืน ห่วงโซ่คุณค่า

วัตถุประสงค์

- เพื่อปกป้องและอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ
- เพื่อรักษาผลประโยชน์จากบริการของระบบนิเวศ
- เพื่อส่งเสริมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิตอย่างยั่งยืนผ่าน การยอมรับแนวปฏิบัติที่รวม

ความต้องการการอนุรักษ์และลำดับความสำคัญของการพัฒนา

มาตรฐานการปฏิบัติงาน ๗ : กลุ่มชาติพันธุ์

การดำเนินโครงการในลักษณะที่ส่งเสริมการเคารพใน อัตลักษณ์ ศักดิ์ศรี สิทธิมนุษยชน ระบบการดำรงชีวิต และเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชนพื้นเมืองอย่างเต็มที่ตามนิยามของชนพื้นเมืองเพื่อให้ชนพื้นเมืองได้รับผลประโยชน์ทางสังคมและเศรษฐกิจที่เหมาะสมตามวัฒนธรรมของตน ไม่ได้รับผลกระทบเชิงลบจากการดำเนินโครงการ และสามารถมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในโครงการที่ส่งผลกระทบต่อตน มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้แน่ใจว่าโครงการที่ทำ มีกระบวนการพัฒนาส่งเสริมความเคารพอย่างเต็มที่ต่อสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรี วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตบนฐานของทรัพยากรธรรมชาติของชนเผ่าพื้นเมือง มีส่วนสำคัญ คือ การหลีกเลี่ยงผลกระทบด้านลบ การมีส่วนร่วมและการยินยอม สถานการณ์ที่ต้องได้รับความยินยอมโดยแจ้งให้ทราบล่วงหน้าและโดยเสรี ผลกระทบต่อที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติตามประเพณี ความเป็นเจ้าของหรือภายใต้การใช้งานตามธรรมเนียม การย้ายถิ่นฐานของชนเผ่าพื้นเมืองจากที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ ขึ้นอยู่กับกรรมสิทธิ์ดั้งเดิมหรือภายใต้การใช้งานตามธรรมเนียม มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ ประโยชน์ด้านการบรรเทาสาธารณภัยและการพัฒนา และความรับผิดชอบของภาคเอกชน โดยที่รัฐบาลมีหน้าที่ที่รับผิดชอบในการจัดการปัญหาของชนเผ่าพื้นเมือง

วัตถุประสงค์

• เพื่อให้แน่ใจว่ากระบวนการพัฒนาส่งเสริมการเคารพอย่างเต็มที่ต่อสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรี วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตบนฐานของทรัพยากรธรรมชาติของชนเผ่าพื้นเมือง

• เพื่อคาดการณ์และหลีกเลี่ยงผลกระทบในทางลบของโครงการที่มีต่อชุมชนของชนเผ่าพื้นเมือง หรือเมื่อไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้เพื่อลดและหรือชดเชยผลกระทบดังกล่าว

• เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์และโอกาสในการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับชนพื้นเมืองในลักษณะที่เหมาะสมทางวัฒนธรรม

• เพื่อสร้างและรักษาความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องบนพื้นฐานของการปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วม (ICP) กับชนพื้นเมืองที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ

• เพื่อให้แน่ใจว่าผู้ได้รับผลกระทบจะได้รับความยินยอมโดยเสรี ล่วงหน้า และได้รับการบอกกล่าว (FPIC)

- เพื่อเคารพและอนุรักษ์วัฒนธรรม ความรู้ และการปฏิบัติของชนเผ่าพื้นเมือง

มาตรฐานการปฏิบัติงาน ๘: มรดกวัฒนธรรม

การอนุรักษ์ทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่จับต้องได้และหลีกเลี่ยงการทำลายหรือทำให้เสียหายด้วยการสำรวจภาคสนาม หรือมีการวางมาตรการไว้ล่วงหน้า กรณีที่มีการขุดค้นพบโดยบังเอิญ ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมจากผลกระทบด้านลบจากโครงการ และส่งเสริมการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันจากการใช้มรดกทางวัฒนธรรม มีส่วนสำคัญ คือ การคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมในการออกแบบและการดำเนินโครงการ ขั้นตอนการค้นหาโอกาส การปรึกษาหารือ การเข้าถึงชุมชน การถอดถอนมรดกทางวัฒนธรรมที่ทำซ้ำได้ การกำจัดมรดกทางวัฒนธรรมที่ไม่สามารถทำซ้ำได้ มรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญ และโครงการที่ต้องใช้มรดกทางวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์

- เพื่อปกป้องมรดกทางวัฒนธรรมจากผลกระทบในทางลบของกิจกรรมโครงการ และสนับสนุนการอนุรักษ์
- เพื่อส่งเสริมการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันจากการใช้มรดกทางวัฒนธรรม

มาตรฐานการปกป้องด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESS) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินโครงการ ด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เพื่อหลีกเลี่ยง บรรเทา และลดผลกระทบด้านลบที่อาจเกิดขึ้นครอบคลุม การคุ้มครองกลุ่มประชากรที่เปราะบาง การดำเนินงานบนฐานความยั่งยืน แนวทางแบบองค์รวมเพื่อบรรเทาผลกระทบจากสภาพอากาศและการปรับตัว การจัดการความเสี่ยง อยู่บนฐานการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การอนุรักษ์วัฒนธรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ ความรับผิดชอบในสิ่งที่ทำ สามารถตรวจสอบได้ ให้ความสำคัญแก่ทรัพยากรธรรมชาติ การสร้างความไว้วางใจ การปฏิบัติตามมาตรฐานระหว่างประเทศและข้อกำหนดด้านเงินทุน และการหลีกเลี่ยงส่งผลที่ตามมาที่ไม่ได้ตั้งใจ

ด้านสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ ๑ การประเมินและการจัดการความเสี่ยง และ ผลกระทบ ด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม

มาตรฐานที่ ๓ ทรัพยากรและการป้องกันมลพิษ

มาตรฐานที่ ๖ การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

ด้านสังคม

มาตรฐานที่ ๒ แรงงานและสภาพการทำงาน

มาตรฐานที่ ๔ สุขภาพ ความปลอดภัย และความมั่นคงของชุมชน

มาตรฐานที่ ๕ การได้มาซึ่งที่ดินและการตั้งถิ่นฐานใหม่

มาตรฐานที่ ๗ ชนพื้นเมือง

มาตรฐานที่ ๘ มรดกทางวัฒนธรรม

๒. การดำเนินการด้านเพศสภาพ

ทำไมต้องบูรณาการมิติเพศและการมีส่วนร่วมทางสังคมในโครงการด้าน climate change ?

การบูรณาการมิติเพศและสังคมกับการพิจารณาโครงการที่ขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

ตามหลักเกณฑ์การพิจารณาโครงการ และมิติ GSI จำเป็นต้องใช้เลนส์ของ GSI ในทุกขั้นตอนในการพัฒนาโครงการ ตั้งแต่เริ่มวิเคราะห์สถานการณ์ วิเคราะห์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล จนถึงการจัดทำโครงการ สร้างตัวชี้วัด เพื่อติดตามและประเมินผลโครงการ และการจัดทำงบประมาณ

๑. ความสอดคล้องกับนโยบาย แผน และยุทธศาสตร์ชาติ

๒. การให้ความสำคัญประเด็น climate change ต้องสะท้อนผลการวิเคราะห์สถานการณ์และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่คำนึงถึงมิติเพศและสังคม

๓. ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยตัวชี้วัดโครงการมีมิติ GSI สะท้อนถึงความเข้าปัญหาความท้าทายด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ บทบาททางเพศ และความเหลื่อมล้ำทางสังคม ช่วยส่งเสริมการลดช่องว่างทางเพศและสังคม วัดความสำเร็จของการดำเนินการ กระจายผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมและยุติธรรม หากกิจกรรม ผลผลิต วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการสะท้อนมิติทางเพศและสังคมอย่างชัดเจนการพัฒนาตัวชี้วัดที่สะท้อนผลผลิต วัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่บูรณาการ CC-GSI ไม่ใช่เรื่องยาก

๔. ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน กิจกรรม เป้าหมาย ตัวชี้วัดของโครงการมีมิติความเท่าเทียมระหว่างเพศ

๕. ผลสำเร็จจากการดำเนินโครงการ

๖. ผลประโยชน์ร่วมที่เกิดจากการดำเนินโครงการ กลุ่มเป้าหมายกลุ่มไหน เป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบและได้รับผลประโยชน์ร่วมอย่างไร โดยใช้กระบวนการปรึกษาหารือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการกระจายโอกาส GE ในการมีส่วนร่วม

๗. ความยั่งยืนในการดำเนินโครงการและศักยภาพในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ความเป็นเจ้าของของโครงการ การเสริมสร้างศักยภาพกลุ่มเป้าหมาย/ชุมชน

๘. มาตรฐานการปกป้องสิ่งแวดล้อมและสังคม และนโยบายความเท่าเทียมทางเพศ แสดงระดับของบูรณาการ ESS & GSI มีมาตรการป้องกันโครงการที่ maladaptive ละเมิดสิทธิหรือละเลย/เพิ่มความเหลื่อมล้ำ

GSI Analysis – 5 ชุดคำถามหลัก

กิจกรรม

กิจกรรมการบูรณาการด้านมาตรฐานปกป้องสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESS) และบูรณาการด้านเพศสภาพ (GSI) กับการพิจารณาโครงการที่ขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อม กรณีศึกษาโครงการที่ขอรับการสนับสนุนด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จำนวน ๒ โครงการ ได้แก่ ๑) โครงการบริหารจัดการลดก๊าซเรือนกระจกอย่างยั่งยืนโดยชุมชนมีส่วนร่วมในพื้นที่ ตำบลลำใหญ่ อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และ ๒) โครงการส่งเสริมการทำเกษตรเชิงอนุรักษ์เพื่อฟื้นฟูป่าชุมชนเวศป่าครอบครัว ตำบลนาดินดำ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย พบว่า ข้อเสนอโครงการที่ขอรับการสนับสนุนจากกองทุนสิ่งแวดล้อมที่นำมาเป็นกรณีศึกษา ดังกล่าว ยังขาดการนำประเด็นเกี่ยวกับ ESS - GSI มาวิเคราะห์ร่วมด้วย ตั้งแต่การวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหา การวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย กลุ่มเปราะบาง กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้รับผลกระทบทั้งทางลบ และทางบวกจากโครงการ วัตถุประสงค์ที่ยังไม่สอดคล้อง หรือสะท้อนถึงปัญหาอย่างชัดเจน เกี่ยวโยงกับผู้ได้รับผลกระทบหรือไม่ อย่างไร กิจกรรมของโครงการสอดคล้องกับปัญหา วัตถุประสงค์ กระบวนการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมโดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านมิติ GSI รวมถึงตัวชี้วัด จะต้องมิตีการมีส่วนร่วม ของกลุ่มคนหรือองค์กร โดยจำแนกเพศ อายุ กลุ่มเปราะบาง เป็นต้น

ภาพกิจกรรมโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในองค์กร

๖. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

๑) ในการจัดทำข้อเสนอโครงการจำเป็นต้องคำนึงถึงแนวคิดและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับ ESS – GSI โดยครอบคลุมประเด็นทางด้านสิ่งแวดล้อมและสังคม ซึ่งจะเชื่อมโยงกันในหลายมิติ

๒) เห็นควรมีการปรับแบบฟอร์มข้อเสนอโครงการของโครงการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประเด็นด้านมาตรฐานปกป้องสิ่งแวดล้อมและสังคม (ESS) และมิติเพศ (GSI) ด้วยเพื่อให้เป็นโครงการที่สามารถส่งเสริม รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และลดความเสี่ยงจากผลกระทบทางลบในการดำเนินโครงการ ทั้งต่อสิ่งแวดล้อม และสังคม